

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΕΧΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΥΣ ΚΑΙ ΜΕΡΙΚΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΝΩΣΤΟΤΕΡΟΥΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

Στη φυσική πάμε καλά

Όταν από μια χώρα αφαιρείς τους καλούς αυξάνεις το ποσοστό των μετρίων

Η ΠΑΡΑΜΟΝΗ Ελλήνων ερευνητών που εργάζονται στον κλάδο των θετικών επιστημών στο εξωτερικό «οικονομικά χρηματοδοτεί την ανάπτυξη άλλων χωρών, ενώ για την Ελλάδα αποτελεί μια συνεχή αιμορραγία δημιουργικών στοιχείων από την ελληνική επιστήμη, εκπαίδευση, κουλτούρα, οικονομία και πολλές άλλες εκφράσεις της ζωής μας», λέει ο κ. Αντώνης Βεργανελάκης, διευθυντής εκπαίδευσης στον Δημόκριτο. «Όταν αφαιρείς από μια χώρα τους καλούς, αυξάνεις το ποσοστό των μετρίων».

ΤΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το επιστημονικό περιβάλλον στην Ελλάδα δεν ευνοεί την εξέλιξη και την ανάπτυξη της έρευνας, γεγονός που αποτρέπει πολλούς να επιστρέψουν στη χώρα μας, όπως λέει ο κ. Στέλιος Ορφανουδάκης, διευθυντής του Ινστιτούτου Πληροφορικής στο Ίδρυμα Έρευνας και Τεχνολογίας Κρήτης. «Δυστυχώς δεν υπάρχουν οι κατάλληλες ευκαιρίες για τη μεγάλη πλειοψηφία των καλών επιστημόνων στο εξωτερικό».

ΔΥΣΚΟΛΗ Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

Οι οικογενειακές και οι οικονομικές δυσκολίες είναι πολλές γι' αυτό και το κόστος της επιστροφής στην Ελλάδα είναι σημαντικό, προσθέτει ο καθηγητής που γύρισε στην Κρήτη έπειτα από 22 χρόνια παραμονής στις Ηνωμένες Πολιτείες. «Τα πράγματα όμως έχουν σαφώς δελτιωθεί τα τελευταία χρόνια και όσοι επιστρέφουν πρέπει να έχουν όρεξη για δουλειά γιατί μπορούν να προσφέρουν πολλά στην πατρίδα τους».

Οι επιστήμονες που διευθύνουν μερικά από τα σημαντικότερα ερευνητικά κέντρα των θετικών επιστημών στη Δυτική Ευρώπη είναι Έλληνες, ενώ και οι φοιτητές που κατέχουν την πρώτη θέση στα μεταπτυχιακά τμήματα της Φυσικής των αμερικανικών πανεπιστημίων είναι Έλληνες.

ΕΝΑΣ ΑΠΟ τους κλάδους των θετικών επιστημών όπου οι Έλληνες δείχνουν ιδιαίτερη προτίμηση και έχουν αξιοζήλευτες επιδόσεις είναι αυτός της Φυσικής Στοιχειωδών Σωματιδίων, που εξετάζει τη σύσταση του φυσικού κόσμου και τους νόμους που τον κυβερνούν.

«Η Ελλάδα, ανάλογα με τον πληθυσμό της, έχει τους περισσότερους και μερικούς από τους γνωστότερους επιστήμονες του κλάδου, ιδιαίτερα θεωρητικούς. Στον χώρο όπου στεγάζονται οι θεωρητικοί φυσικοί του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πυρηνικών Ερευνών, του γνωστού CERN, η γλώσσα που ακούγεται περισσότερο είναι η ελληνική», λέει χαρακτηριστικά ο κ. Αντώνης Βεργανελάκης, θεωρητικός φυσικός και διευθυντής Εκπαίδευσης στο Εθνικό Κέντρο Ερευνών των Φυσικών Επιστημών «Δημόκριτος».

Στον κλάδο Θεωρητικής Φυσικής Στοιχειωδών Σωματιδίων δημιουργήσαμε «σχολή»

«Οι Έλληνες στον κλάδο της Θεωρητικής Φυσικής Στοιχειωδών Σωματιδίων έχουν ουσιαστικά δημιουργήσει "σχολή", της οποίας μέρος πλανάται στη Δυτική Ευρώπη και την Αμερική», προσθέτει ο ίδιος.

Η επιρροή των Ελλήνων επιστημόνων είναι όμως αισθητή και σε άλλους κλάδους των θετικών επιστημών. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό της Γερμανίας, όπου καθηγητές του Πανεπιστημίου Κρήτης διευθύνουν τρία σημαντικά ερευνητικά κέντρα: Ο κ. Φώτης Καφάτος το Ευρωπαϊκό Εργαστήριο Μοριακής Βιολογίας EMBL, ο κ. Παναγιώτης Λαμπρόπουλος το πρόγραμμα Λέιζερ του Ινστιτούτου Max-Planck και ο κ. Διονύσης Τσιχριτζής το Υπολογιστικό Κέντρο και Κέντρο Δεδομένων GMT.

Ο μεγάλος αριθμός των Ελλήνων επιστημόνων του εξωτερικού κάνει την καταγραφή τους δύσκολη υπόθεση. Μια ερευνητική ομάδα του προγράμματος «Αριάδνη» στον «Δημόκριτο» έχει αναλάβει τη συγκέντρωση αυτών των στοιχείων, δημιουργώντας μια τράπεζα επιστημονικών δεδομένων. Σε μια προκαταρκτική έρευνα που είχε γίνει πριν από έναν περίπου χρόνο δρέθηκαν περισσότεροι από 3.500 Έλληνες επιστήμονες που εργάζονται σε πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα άλλων χωρών. Από αυτούς, 700 περίπου βρίσκονται στη Δυτική Ευρώπη, 800 στο Βέλγιο και 1.300 στις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά.

Από έρευνα που έγινε στα αμερικανικά πανεπιστήμια πριν από λίγα χρόνια, προέκυψε ότι από τους 338 Ευρωπαίους μεταπτυχιακούς σπουδαστές στη Φυσική, οι Έλληνες ήταν οι περισσότεροι (58), 51 ήταν Γερμανοί και 41 Άγγλοι.

Ευθύμιος Λέκκας. Αφού τελείωσε τις μεταπτυχιακές του σπουδές στο εξωτερικό, επέστρεψε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. «Οι περισσότεροι φοιτητές σήμερα προτιμούν να γυρίσουν στην Ελλάδα, όμως οι γνώσεις τους δεν αρκούν για μια καλή θέση».

Ο κ. Ευθύμιος Λέκκας, καθηγητής Δυναμικής Τεκτονικής Εφαρμοσμένης Γεωλογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, τελείωσε τις μεταπτυχιακές του σπουδές στο εξωτερικό και επέστρεψε στην Ελλάδα για να συνεχίσει την υπηρεσία του στο πανεπιστήμιο. Στα ταξίδια του στο εξωτερικό έρχεται συχνά σε επαφή με Έλληνες μεταπτυχιακούς φοιτητές: «Διαπιστώνω ότι τώρα πλέον οι

πιο πολλοί που φτάνουν έξω για σπουδές θέλουν να γυρίσουν στην Ελλάδα για να εργαστούν. Τα πτυχία τους όμως και η εμπειρία από τη δουλειά τους στο εξωτερικό δυστυχώς δεν αρκούν για να τους εξασφαλίσουν μια καλή θέση, με αποτέλεσμα πολλοί που αποκτούν ειδικότητα έξω κατάληγουν να εργάζονται σε ασφαλίστικες εταιρίες όταν επιστρέφουν στην πατρίδα τους».

Η Επιστημονική Διασπορά

Του Κώστα Φωτάκη

Η ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ και η επιθυμία προσφοράς και δημιουργίας είναι τα συναισθήματα που ωθούν πολλούς επιτυχημένους Έλληνες επιστήμονες του εξωτερικού να επιστρέψουν στην πατρίδα τους. Αν όμως δεν υπάρχουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις, τον αρχικό ενθουσιασμό γρήγορα διαδέχονται η απογοήτευση και η επιστημονική φθορά.

Αν η χώρα μας θέλει να εκμεταλλευθεί το μεγάλο δυναμικό της δεξαμενής των Ελλήνων επιστημόνων του εξωτερικού, μια από τις αναγκαίες συνθήκες είναι η

ύπαρξη νησίδων υψηλής επιστημονικής ποιότητας που να αποτελούν πόλο έλξης για καταξιωμένους επιστήμονες της Διασποράς. Χρειάζονται υψηλής στάθμης πανεπιστημιακά τμήματα, ερευνητικά ιδρύματα και τμήματα έρευνας και ανάπτυξης στη βιομηχανία που να παρέχουν τα απαραίτητα κίνητρα για την επιστροφή αλλά και να αποτελούν εκκολαπτήρια επιστημονικής δημιουργίας και τεχνολογίας.

● Ο Κώστας Φωτάκης είναι καθηγητής Φυσικής στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και διευθυντής του Εργαστηρίου Λέιζερ και Εφαρμογών του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ).

ΑΙΧΜΕΣ